IX. ULUSLARARASI TÜRK SANATI, TARİHİ ve FOLKLORU KONGRESİ/SANAT ETKİNLİKLERİ

Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi

Kastamonu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi

İzmir Demokrasi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Selçuk Üniversitesi Türk El Sanatları Arş. ve Uyg. Merkezi

Ege ART

IX. ULUSLARARASI TÜRK SANATI, TARİHİ ve FOLKLORU KONGRESİ/SANAT ETKİNLİKLERİ

IX. INTERNATIONAL TURKIC ART, HISTORY and FOLKLORE CONGRESS / ART ACTIVITIES

Editör: Ahmet AYTAÇ

BAYINDIR BELEDİYESİ

28-29 Eylül (September) 2017
Bayındır/İzmir

EGE ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi

İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ
Mimarlık Fakültesi

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Türk El Sanatları Arş. ve Uyg. Merkezi

Ege ART

IX. ULUSLARARASI
TÜRK SANATI, TARİHİ ve FOLKLORU KONGRESİ/SANAT ETKİNLİKLERİ

IX. INTERNATIONAL
TURKIC ART, HISTORY AND FOLKLORE CONGRESS / ART ACTIVITIES

Editör: Ahmet AYTAÇ

28-29 Eylül (September) 2017-Bayındır/İzmir

Tüm hakları saklıdır.

Copyright sahibinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının, elektronik, mekanik ya da fotokopi ile basımı, yayımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

Sayfa Tasarımı
Ahmet AYTAÇ

Kapak Tasarımı
Ahmet AYTAÇ

Dizgi ve Baskı
Anka Basım Yayın Ltd. Şti.

Basım Tarihi:
25.12.2017

ISBN:
978-975-448-221-8

- Kitapta Yer alan metinler, fotoğraf, resim, şekil ve çizimler, alıntı ile kaynakça sorumlulukları yazarlarına aittir.

İÇİNDEKİLER

Kongre Genel Sekreteri ve Sergi Küratörü Ahmet AYTAÇ'ın Açılış Konuşması XI
Kongre Eş Başkanı Prof. Dr. Bilgehan GÜLTEKİN'in Açılış Konuşması XIII
Kongre Eş Başkanı Prof. Dr. Osman KUNDURACI'nın Açılış Konuşması XV
Kongre Eş Başkanı Prof. Dr. Ahmet KAÇAR'ın Açılış Konuşması XVII
Bayındır Belediye Başkanı Dr. Ufuk SESLİ'nin Açılış Konuşması IXX
İzmir Demokrasi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Bedriye TUNÇSİPER'in Açılış Konuşması XXI

Açılış Konuşması

Kamil İBRAHİMOV, Bakü - İçeri Şehir'de Arkeoturizmin Gelişimi 3
Dilek ZERENLER, Mitolojiden Gelen Ağıt: Niobe 9

1. Oturum

Hatice Feriha AKPINARLI, Pınar ARSLAN, Dokumacılığın Yerel Kalkınma Projeleri İle Yaşatılması Örneği; Üzümlü Dastar Dokumaları 17
Olga RADOVA, Gagauzların Kilim Ve Dokumalarında Eski Türklerin Tarihi Kültür İzleri 23
Ahmet AYTAÇ, Özel Bir Koleksiyonda Yer Alan İran Menşeili Halıya Dair 35
Sevgi YÜKSEL UZUNÖZ, Bursa'nın Orhaneli İlçesine Bağlı Dağ Köylerinden Sırıl Köyünde Bulunan Halı Ve Kilimler 39
Kemal YANMAZ, Yöresel Boyarmadde Bitkilerin Renk İlişkisi 47

2. Oturum

Artegin SALAMZADE, Models Of Division Into Periods Of The Turkic Art: Comparative Analysi 55
Nihan CANBAKAL ATAOĞLU, Karadeniz Kırsal Mimarisinin İncisi ''Serander'' 61
Naci BAKIRCI, Mutluhan TAŞ, İzmir Emir Sultan Türbesi'nin Teşhir Ve Tanzimi 67
Meltem Yağmur WALLACE, Aslı GÜNEŞ, İzmir - Bayındır İlçesi Başlıca Tarihi Yapıların Varlığı Ve Durumu 71
Feyza DURMUŞLAR, Assesment Of The Sıgnıfıcance Of Hıstorıcal Buıldıngs In Conservatıon Process 75

3. Oturum

Ahmet DALKIRAN, Ahmet Fatih ÖZMEN, Dijital Baskı Teknolojilerinin Çağdaş Türk Resim Sanatındaki Yerine Dair: Burhan Doğançay Örneği 79
Nalan OKAN AKIN, Kültür Bilincinin Oluşmasında Görsel Sanatlar Eğitiminin Katkısı 85

Köksal BİLİRDÖNMEZ, Amerikan Yapımı Animasyon Film Ve Afişlerinin Türk Sinemasına Yansımaları 91
Ghonche GHOJOGHI, The Investıgatıon Of The Ottoman Perıodıcal 'Mekteplılere Arkadaş' From The Illustratıon, Image And Contents Poınt 99

4. Oturum

A. Gülbün ONUR, Obsession And Sense Of Belonging In Zeynep Oral's Five Minutes To Five 109
Sema Zafer SÜMER, Kadınların Özgürlüğüne Adanmış Bir Ömür: Selma Rıza Ve Unutulan Romanı Uhuvvet 111
Sıtkı AKARSU, Kastamonu'da Bir Kültür Adamı: Karayılan (Mahir Dağlı) 121

5. Oturum

Mehmet IŞIK, Emrah ÖZDEMİR, Türk Sineması'nda Kore Savaşı'nı Konu Alan Filmlerde İdeoloji Ve Özne..... 127
Funda MASDAR KARA, Fatih Akın Sinemasında Türk Kültürünün Yansıma Biçimleri 133
Memet Ali ZEREN, 19. Yüzyıl Türk Tiyatrosu Örneği: "Dişi Horoz" Oyunu Kostüm Tasarım Ve Uygulamaları 139

6. Oturum

Emine KOCA, Zeynep KIRKINCIOĞLU, Uşak İli Kadın Giyim-Kuşamında Kullanılan Başlıkların Biçim Ve İşlev Bağlamında İncelenmesi 143
Beyhan PAMUK, Evliya Çelebi Seyahatnamesi Tasvirlerinde 17. Yüzyıl Halk Giyim Kuşam Biçimleri (Kütahya, Afyon, Manisa, Uşak İli Örnekleri) 153
Selda KOZBEKÇİ AYRANPINAR, Çağdaş Tekstil Sanatında Aplike Tekniği 159
Gülseren HAYLAMAZ, Bergama Müzesi'nde Bulunan Entari Ve Bindallı Örneklerinde Tesbit Edilen Model Uygulama Teknikleri 165
Elif KURTULDU, Neslihan YAŞAR, Dokuma Tekniği İle Piliselendirilmiş Kumaşlarda Estetik Etkiler Ve Yenilikçi Yaklaşımlar 171

7. Oturum

Elmira JAFAROVA ,Medieval Tovn In The Sistem Of Muslim (Islamic) Culture 181
Ezgi DENİZASLANI, Kars İli-Ani Antik Şehrinde Bulunan Mimari Bezeme Unsurlarında Hayvan Motiflerinin Üslup Ve Mitolojik Açıdan İncelenmesi..... 185
Necat ÇETİN, Bayındır Köylerindeki Osmanlı Dönemi Cami Ve Çeşme Kitabeleri..... 187

8. Oturum

Ruhi KONAK, Mine DİLBER ,Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesi'nde Korunan 16 Ve 17. Yüzyıl'a Ait Bazı El Yazması Eserlerin Tezyinat Bakımından İncelenmesi 207
Muhammet BİLGEN, İrem Çalışıcı PALA, Kastamonu Küre Hoca Şemseddin Camii Çinileri Ve Koruma Onarım Önerisi..... 217
İ. M. V. Noyan GÜVEN, Muhammet BİLGEN, Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesinde Bulunan 37 Hk 4214 Envanter Numaralı Albümün Kitap Sanatları Açısından İncelenmesi..... 229

9. Oturum

Pelin DEMİRTAŞ DİKMEN, Moğol Kültüründe Takı Ve Aksesuarların Çözümlenmesi 237
Lale GENÇ ,Yörük/Türkmen Kültüründe "Çaltı Boncuk"..... 241
Müjgan E. EROĞLU, Türk İslam Kültüründe Tesbih'in Kullanımı..... 245
Canan ERDÖNMEZ, Antik Anadolu Tekstilinde İnsan Figürünün Sembolik Kullanımı 251

10. Oturum

Safiye SARI, Bir Kültür Mirası Olarak Erzurum Ehram Dokumasının Güncel Giysi Tasarımı Üzerine Bir Model Önerisi 259
Nuray DEMİREL AKGÜL, Dünya Üzerinde Ve Tenekeli Yöresinde Çingene Kıyafetlerinin Değerlendirilmesi 267
İffet PALA, Sümerbank'ın Sosyo-Kültürel HayataEtkisinin İncelenmesi: Sümerbank Modası Ve Türk Kültürü..... 275
Erdal İNCE, Türk Folklorunda Tahta Kaşık Kültürü..... 283

11. Oturum

Burhanettin ŞENLİ, "Ordular İlk Hedefiniz Akdenizdir. İleri!" Emrinin Verildiği Yere Dair 287
Haji ABDULLA, The Flow Of Refugees From The Zangazur Region Of Azerbaijan To The Anatolian Lands In The 19th And 20s Of The 20th C enturies As One Of The Conseguences Of The Genocide And Deportations Created By The Russian And Armenian Armed Forges A gainst The Muslim-Turkic Population 295
Meryem GEÇİMLİ, Türk Barınma Kültürünün Evriminde Ekolojik Sürdürülebilirliğin İncelenmesi 303

12. Oturum

Naile Rengin OYMAN, İpek Yolu'ndaki Tekstil Ticareti Merkezleri..... 311
Bahriye YALÇINKAYA, Giysi Tasarımında Geleneksel Kanaviçe İşlemelerine Çağdaş Yorumlar..... 319

13. Oturum

Rabia KÖSE DOĞAN, Doğu Karadeniz'de Bir İlk "Taşocağı Köy Evi Müzesi" ... 331
Pınar ATAYOL, Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Arşivi'nden Necmeddin Okyay Defterleri ... 337

14. Oturum

Gülcan Batur ERCİVAN, Kumaşa Üç Boyutlu Görünüm Kazandırma: Shibori ... 345
Tuba KORKMAZ, Bozcaada Seramik Atölyeleri Ve Tasarımları ... 351

Poster Bildirileri

Azize Melek ÖNDER, Klasik Osmanlı Döneminde Görülen Seramik İbrik Biçimleri ... 359
Rasim SOYLU, Demet KÖROĞLU, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Resimlerinde Türk Kültürüne Ait Sembollerin Göstergebilim Yöntemiyle Çözümlenmesi ... 365
Elif KURTULDU, Nesrin ÖNLÜ, Şayak Kumaşların Günümüzdeki Durumunun Değerlendirilmesi Ve Türk Kültür Mirası Olarak Yaşatılması ... 371
İbrahim Gökhan CEYLAN, Türk Kültürüyle Hayat Bulan Ambalajlar ... 379
Ezgi TOKDİL, Tuba GÜLTEKİN, Bilgi-Sezgi İlişkisi Kapsamında Croce Estetiği Ve Sanatsal Yaratımda Yazı İmgesinin Kullanımı ... 383
Tuba GÜLTEKİN, Mine COŞGUNER, İz Ve Gerçeklik Kurgusu Bağlamında Bellek, Zihin Ve Algı Yaklaşımında Ergin İnan Örneği ... 385
Beril Sümer ŞENOL, Serdar Gökhan ŞENOL, Bozdağ In Kıymetlisi *Sideritis Tmolea* (Sivriçay) İçin Bir Motif Çalışmas ... 391
KAPANIŞ PANELİ ... 395
KONGREDEN GÖRÜNTÜLER ... 405
ULUSLARARASI KARMA TÜRK SANATLARI SERGİSİ ... 409

KONGRE ONUR KURULU CONGRESS (HONORARY COMMITTEE)

Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN-Selçuk Üniversitesi, Rektör, Türkiye (Selçuk University, Rector, Turkey)
Prof. Dr. H. Beril DEDEOĞLU-Ege Üniversitesi, Rektör, Türkiye (Ege University, Rector, Turkey)
Prof. Dr. Bedriye TUNÇSİPER-İzmir Demokrasi Üniversitesi, Rektör, Türkiye (İzmir Demokrasi University, Rector, Turkey)
Prof. Dr. Seyit AYDIN-Kastamonu Üniversitesi, Rektör, Türkiye (Kastamonu University, Rector, Turkey)

KONGRE EŞ BAŞKANLARI (CONGRESS PRESIDENTS)

Prof. Dr. Ahmet ALTIN-İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye (İzmir Demokrasi University, Turkey)
Prof. Dr. Bilgehan GÜLTEKİN-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)
Prof. Dr. Ahmet KAÇAR-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Prof. Dr. Osman KUNDURACI-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)

KONGRE GENEL SEKRETERİ (CONGRESS GENERAL SECRETARYS)

Ahmet AYTAÇ-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)

KONGRE BİLİM KURULU (SCIENTIFIC COUNCIL OF CONGRESS)

Prof. Dr. Ahmet AY-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Prof. Dr. Ahmet ALTIN-İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye (İzmir Demokrasi University, Turkey)
Prof. Dr. Bilgehan GÜLTEKİN-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)
Prof. Dr. Ahmet KAÇAR-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Prof. Dr. Salih YILMAZ-Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türkiye (Y. Beyazıt University, Turkey)
Prof. Dr. Enrique Alejandro BASABES-Ulusal La Pampa Santa Rosa Üniversitesi, Arjantin (Universial La Pampa Santa Rosa University, Argentina)
Prof. Dr. Osman KUNDURACI-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU-Gazi Üniversitesi, Türkiye (Gazi University, Turkey)
Akademik Naile VELİXANLI-Milli İlimler Akademisi Tarih Müzesi, Azerbaycan (National History Academy History Museum, Azerbaijan)
Prof. Dr. Yılmaz KOÇ-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Prof. Dr. Manuel De Juan ESPİNOSA- Autonoma Üniversitesi, İspanya (Autonoma University, Spain)
Prof. Dr. H. Feriha AKPINARLI-Gazi Üniversitesi, Türkiye (Gazi University, Turkey)
Prof. Dr. Qafar JEBIYEV-Ulusal Bilimler Akademisi, Azerbaycan (National History Academy, Azerbaijan)
Prof. Dr. Zafer ÖZDEN-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)
Prof. Dr. Yusuf KÜÇÜKDAĞ-Karatay Üniversitesi, Türkiye (Karatay University, Turkey)
Prof. Dr. Enrico CILIBERTO-Kataniya Üniversitesi, İtalya (Kataniya University, Italy)
Prof. Dr. Remzi DURAN-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Prof. Dr. Victor APRYSHCHENKO-Southern Üniversitesi, Rusya (Southern University, Russia)
Prof. Dr. Hakan CEVHER-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)
Prof. Dr. Serghei ZAHARİA-Komrat Devlet Üniversitesi, Moldova (Komrat State University, Moldova)
Prof. Dr. Orhan YAVUZ-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Prof. Dr. Rubin ZEMON-Sosyo Kültürel Antropoloji Enstitüsü, Makedonya (Institute for Socio-Cultural Anthropology of Macedonia)
Prof. Dr. Necati DEMİR-Gazi Üniversitesi, Türkiye (Gazi University, Turkey)
Prof. Dr. Mustafa TALAS-Ö. Halis Demir Üniversitesi, Türkiye (Ö. Halis. Demir University, Turkey)
Prof. Dr. Ekrem CAUSEVİC-Zagrep Üniversitesi, Hırvatistan (Zagrep University, Croatia)
Prof. Dr. Mustafa SEVER-Gazi Üniversitesi, Türkiye (Gazi University, Turkey)
Prof. Dr. Simonetta PONCHIA-Near East Üniversitesi, İtalya (Near East University, Italy)
Prof. Dr. Elif YILDIZ-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)
Prof. Dr. Dinara ABBASOVA-Bilimler Akademisi, Polonya (Academy of Sciences, Poland)
Prof. Dr. Pelin BAYTEKİN-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)

Prof. Dr. Ayed NECUR-Insad Enstitüsü, Tunus (Insad Institute, Tunusian)
Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ-Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye (Ahi Evran University, Turkey)
Prof. Dr. Maria YANİOĞLU-Komrat Devlet Üniversitesi, Moldova (Komrat State University, Moldova)
Prof. Dr. Mahmut ATAY-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Prof. Dr. Zafer ÖZDEN-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)
Prof. Dr. Meli SHOPIN-Elbasan Üniversitesi, Arnavutluk (Elbasan University, Albania)
Prof. Dr. Sema ETİKAN-Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye (Ahi Evran University, Turkey)
Prof. Dr. Agaselim AZİZOV-Devlet Mimarlık ve Yapı Üniversitesi, Azerbaycan (State Architecture and Construction University, Azerbaijan)
Prof. Aysen SOYSALDI-Gazi Üniversitesi, Türkiye (Gazi University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Aslı GÜNEŞ-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Ahmet DALKIRAN-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Kürşat ÖNCÜL-Osman Gazi Üniversitesi, Türkiye (Osman Gazi University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Benedek PERİ-Budapeşte Eötvös Lorand Üniversitesi, Macaristan (Budapest Eötvös Lorand University, Hungary)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Mustafa ŞENEL Alger 2 Üniversitesi, Alger 2 Üniversitesi, Y. Emre Ens. Koordinatör (Alger 2 University Yunus Emre Institute Coordinator, Algeria)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Mehmet TEKOCAK-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Violetta POTORENCER-Unisangil Üniversitesi, Kolombiya (Unisangil University, Colombia)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Nalan TÜRKMEN-Marmara Üniversitesi, Türkiye (Marmara University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Brahim SAYOUD-Alger 2 Üniversitesi, Cezayir (Alger 2 University, Algeria)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Aktan AGO-Marco Çepenkov Folklor Enstitüsü, Makedonya (Marco Çepenkov Folklore Institute, Macedonia)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Gaye BİROL ÖZERK-İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye (İzmir Demokrasi University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Seyit YÖRE-İstanbul Üniversitesi, Türkiye (İstanbul University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Dilaram HAMREVA-Dil ve Edebiyat Enstitüsü, Özbekistan (Institute for Language and Literature, Uzbekistan)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Bedriye ASIMGİL-İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye (İzmir Demokrasi University, Turkey)
Doç. (Assoc. Prof.) Ruhi KONAK-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Yaşar ERDEMİR-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Leila KHAİRANİ-Alger 2 Üniversitesi, Cezayir (Alger 2 University, Algeria)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Hakan KUYUMCU-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Ahmet EDİ-Ağrı İ. Çeçen Üniversitesi, Türkiye (İ. Çeçen University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Berrin OKKA-N. Erbakan Üniversitesi, Türkiye (N. Erbakan University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Sibel MACİT İLAL-İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye (İzmir Demokrasi University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Osman Kubilay GÜL-Cumhuriyet Üniversitesi, Türkiye (Cumhuriyet University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Sıtkı AKARSU-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) İ. M. V. Noyan GÜVEN-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) Muhammet BİLGEN-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Dr. Sult GEORGIY-Komrat Devlet Üniversitesi, Moldova (Komrat State University, Moldova)
Dr. Nina BORISOVNA NEMCEVA-Tarih Enstitüsü, Özbekistan (Institute for Historia, Uzbekistan)
Dr. Afet RÜSTEMBEYOVA-Milli Tarih Müzesi, Azerbaycan (National History Museum, Azerbaijan)
Dr. Nataliya SHABALINA-South Ural Üniversitesi, Rusya (South Ural University, Russia)
Dr. Jasminka SIMIC-Sırbistan Radyo-Televizyonu, Sırbistan (Serbia Radio-Television, Serbia)
Dr. Habiba ALIYEVA-Milli Tarih Müzesi, Azerbaycan (National History Museum, Azerbaijan)
Maruchi YOSHIDA-Ycons, Almanya (Ycons Germany)
Ahmet AYTAÇ-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Davidson MACLAREN-İslam Edebiyatı Enstitüsü, İngiltere (Islamic Manuscripts Institute, Britain)

Elizabeta KONESKA-Makedonya Müzesi, Makedonya (Macedonia Museum, Macedonia)
Georgi GEORGİEV-Fraunhofer Enstitüsü, Almanya (Fraunhofer Institute, Germany)

SERGİ KÜRATÖRLERİ (EXHIBITION CURATORS)

Ahmet AYTAÇ-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Doç. Ruhi KONAK-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Tuba GÜLTEKİN-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Dokuz Eylül University, Turkey)

SERGİ JÜRİ KURULU (EXHIBITION BOARD OF JURY)

Prof. Dr. C. Arzu AYTEKİN-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Dokuz Eylül University, Turkey)
Prof. Dr. Meliha YILMAZ-Gazi Üniversitesi, Türkiye (Gazi University, Turkey)
Prof. Dr. Kubra ALIYEVA-Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi (National Academy of Sciences of Azerbaijan)
Prof. Dr. Canan DELİDUMAN-Karatay Üniversitesi, Türkiye (Karatay University, Turkey)
Prof. Dr. Hüseyin ELMAS-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Prof. Dr. Cazım HADJIMEJLIS-Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Bosna (International Sarejevo University, Bosnia)
Prof. Dr. Serap YANGIN BUYURGAN (Başkent University, Turkey)
Prof. Dr. Clemens BEUNGKUN SOU-Viyana Uygulamalı Sanatlar Üniversitesi, Avusturya (Vienna University of Applied Arts, Austria)
Prof. Oya SİPAHİOĞLU-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Dokuz Eylül University, Turkey)
Prof. Nana JANASHIA-Tphilisensis Üniversitesi, Gürcistan (Tphilisensis University, Giorgia)
Prof. Nesrin ÖNLÜ-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Dokuz Eylül University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Abaz DIZDAREVIC-Uluslararası Novom Pazaru Üniversitesi, Sırbistan (International University Novom Pazaru, Serbia)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Mehmet KOŞTUMOĞLU-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Dokuz Eylül University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Zuhal ARDA-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Meltem DEMİRCİ KATIRANCI-Gazi Üniversitesi, Türkiye (Gazi University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Ahmet DALKIRAN-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Tuba GÜLTEKİN-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Dokuz Eylül University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Oğuz YURTTADUR-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Doç. (Assoc. Prof.) N. Rengin OYMAN-S. Demirel Üniversitesi, Türkiye (S. Demirel University, Turkey)
Doç. (Assoc. Prof.) Yüksel ŞAHİN-Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Anadolu University, Turkey)
Doç. (Assoc. Prof.) Ruhi KONAK-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Emel ERTÜRK-Atılım Üniversitesi, Türkiye (Atılım University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Dilek OĞUZOĞLU-Nişantaşı Üniversitesi, Türkiye (Nişantaşı University, Turkey)
Yrd. Doç Dr. (Assist. Prof. Dr.) Eda ER-Ege Üniversitesi, Türkiye (Ege University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Gülten KURT-İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye (İzzet Baysal University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Ayşegül KARAKELLE-M. Kemal Üniversitesi, Türkiye (M. Kemal University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) Ömür KOÇ-Muğla Üniversitesi, Türkiye (Muğla University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) Gülnur DURAN-Marmara Üniversitesi, Türkiye (Marmara University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) İ. M. V. Noyan GÜVEN-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) Muhammet BİLGEN-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) Esra KAVCI ÖZDEMİR-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Dokuz Eylül University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) İrem PALA-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) Köksal BİLİRDÖNMEZ-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Dr. Mohammet YOUNIS-Fayoum Üniversitesi, Mısır (Fayoum University, Egypt)
Dr. Karim MIRZAYE-İslam Sanat Üniversitesi, İran (Islamic Art University, Iranian)
Dr. Roza SULTANOVA-Kazan Sanat Enstitüsü, Rusya (Kazan Art Institute, Russia)
Ahmet AYTAÇ-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Shefqet EMİNİ-Ressam, Hollanda (Painter, Netherlands)

Nejdet YAĞCI-Gazi Üniversitesi, Türkiye (Gazi University, Turkey)
Victoria MOMEVA-ALTIPARMAKOVSKA-Kültürel Miras, Müzeler ve Galeriler Koruma Enstitüsü, Makedonya (Cultural Heritage, Museums and Galleries Conservation Institute, Macedonia)
Byambajav TSOGBAYAR-Ressam, Moğolistan (Painter, Mongolia)
Halit YABALAK-Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye (Yüzüncü Yıl University, Turkey)
Alfiya İLYASOVA-Tataristan Sanatçılar Birliği, Rusya (Artists Union of Tatarstan, Russia)

KONGRE ve SERGİ DÜZENLEME KURULU (CONGRESS and EXHIBITIONORGANIZING COMMITTEE)

Ahmet AYTAÇ-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Doç. (Assoc. Prof.) Ruhi KONAK-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Doç. Dr. (Assoc. Prof. Dr.) Ahmet DALKIRAN-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Sibel MACİT İLAL-İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye (İzmir Demokrasi University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Berrin OKKA-N. Erbakan Üniversitesi, Türkiye (N. Erbakan University, Turkey)
Yrd. Doç. Dr. (Assist. Prof. Dr.) Hakan KUYUMCU-Selçuk Üniversitesi, Türkiye (Selçuk University, Turkey)
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) İ. M. V. Noyan GÜVEN-Kastamonu Üniversitesi, Türkiye (Kastamonu University, Turkey)
Arş. Gör. Fevzi AYDIN-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Dokuz Eylül University, Turkey)
Burak ERİM-Öğretmen, Türkiye (Teacher, Turkey)

KUMAŞA ÜÇ BOYUTLU GÖRÜNÜM KAZANDIRMA: SHİBORİ

(GIVING A THREE DIMENSIONAL APPEARANCE TO THE FABRİC: SHİBORİ)

Gülcan Batur ERCİVAN*

ABSTRACT

Creating a pattern on the fabric by dyeing is called resist dyeing. Shibori, a traditional Japanese art of dyeing, is a resist dyeing method applied with physical processing. Shibori has an importance in terms of resist dyeing. In this paper, applying methods and process of this dyeing technique which creates a- three dimensional appearance on fabric will be analysed. Shibori means "to wring, squeeze" in Japanese language. It is applied by employing one or a few of resist dyeing methods such as squeezing, wringing, looping, folding, and pleating on fabric surface.

There are more than 250 applying methods in Shibori, the traditional Japanese Art of dyeing in historical process. Basic applying methods of Shibori consist of three main resist dyeing technique. These techniques will be presented by being classified according to applying method. Kumaşa Üç Boyutlu Görünüm Kazandırma: Shibori.

GİRİŞ

Shibori; sözcüğü Japon dilinde bükmek, sıkıştırmak anlamına gelmektedir. Kumaş yüzeyine sıkıştırma, bükme, ilmikleme, katlama, pililime, gibi rezerve boyama tekniklerinin (resist dyeing) biri veya birkaç teknik bir arada kullanılarak uygulanan üç boyutlu kumaş desenlendirme rezerve boyama yöntemidir. Rezerve boyama tekniklerinin temel prensibi, kumaşın boya emilimine karşı direnç oluşturabilmesidir. Bunun için kumaş yüzeyi dikiş, bağlama, sıkıştırma vb. fiziksel yöntemlerle rezerve edilerek boyama işlemi yapılır.

Shiborinin üç ana rezerve boyama yöntemi uygulayarak oluşturulmaktadır. Bunlar: Bağlama boyama (tie dye), dikiş tekniği (Tritik), ve sarma ve sıkıştırma teknikleriyle pililendirme işlemidir. Belirtilen üç yöntem bağlama, sıkıştırma ve dikiş teknikleriyle fiziksel yollar ile uygulanan temel rezerve boyama teknikleridir. Bu temel rezerve boyama yöntemleri evrensel olarak farklı coğrafyalarda ve farklı kültürlerde yüzyıllardır uygulanmaktadır. Rezerve boyalı tekstillerin genel karakteristik özelliliği boyama ile desenlendirilmiş iki boyutlu kumaşlardır. Ancak shibori de kumaş yüzeyine uygulanan fiziksel rezerve yöntemleri ve boyama aşamalarından sonra kumaşa ısı fiksajı uygulanarak üç boyut heykelsi görünüm kazandırılır.

Geleneksel olarak Shibori teknikleri içerisinde uygulanan sayısız rezerve işlemleri vardır. iki yüzden fazla boyama tekniği olduğu bilinmektedir ve Japon yerel dilinde ifade edilmektedir.

"Memory on cloths, Shibori Now" kitabının yazarı ve Shibori Network organizasyonun başkanı Yoshiko Iwamoto Wada, Shibori tekstillerin tarihsel süreç

* Öğr. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarım Bölümü, İzmir.

içerisinde kültürel ve estetik anlamda büyük değişikliğe uğradığını belirtmektedir. Wada, "Bağlama- boyama rezerve tekniğinin Japon dilinde "Yuhata" olduğunu ifade etmektedir. Bağlama boyama yöntemiyle üretilen tekstillerin İ.S. 3 yüzyılda varlığı bilinmektedir. Ancak bu tekstillerin yaygın olarak kullanımını İ.S. 6 yüzyılla tarihlendiğini, özellikle Hein Dönemi boyunca (İ.S. 794- 1191) shibori tekniği ile üretilmiş giysiler üst tabaka kadınlar tarafından giyilmiştir. 10 yüzyıldan itibaren askerler ve orta tabaka halk tarafından yaygın olarak kullanılmış ve özellikle ipek shibori imparatorluk tarafından lüks tüketim olarak vergilendirildiği eski kayıtlarda yer almaktadır" (Wada,2002:37).

1.Bağlama Boyama Rezerve Yöntemi İle Uygulanan Shibori Teknikleri

Bağlama boyama tekniğinde, temel olarak uygulanacak desene göre kumaş yüzeyinin istenilen bölgeleri mukavemeti yüksek bir iplikle sıkıca bağlanarak boyama işlemi ve üç boyutlu görünüm için ısı fiksajı uygulanır. Japonya'da bağlama boyama rezerve yöntemi kullanılarak uygulanan shibori kumaşlar da temel olarak nokta efekti elde edilmektedir.

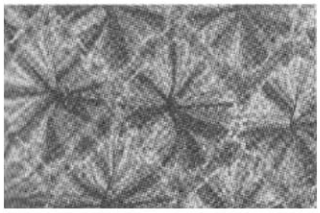

Resim 1: Nokta efektli shibori Örneği (Wada, Rice, Barton, 1999: 59)

"Nokta efektli shiboriler en yaygın ve en temel shibori türüdür ve pek çok farklı çeşidi bulunmaktadır. Nokta efektli shiboriler genel olarak "Kanoko Shibori" olarak adlandırılır." (Wada, Rice, Barton, 1999: 57-58)

Japonya'da kültürel mirası olarak kabul edilen Shibori özellikle bağlama tekniğinde, yüzyıllar boyunca yapılan sayısız denemeler sonucunda farklı bağlama teknikleri uygulamışlardır. Rezerve teknikleri evrensel olarak farklı kıtalarda uygulanmaktadır. Ancak shibori tekniğindeki farklılık, kumaşı desenlendirme de uygulanan bağlama şekilleri ve bu ülkeye özgü fonksiyonel üretim çözümlemeleridir. Bunlardan en fonksiyonel olanı metal kancalardır. Kumaş yüzeyi üzerinde bağlama aşamasında bu küçük metal kancalar üretim hızı artırdığı ve standardizasyon sağladığı için yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu kanca türlerinin uygulanan shibori türüne göre farklı formları da bulunmaktadır.

"Shibori üretim aşamasında kullanılan metal kanca Japonya'da icat edilmiştir. Kumaş yüzeyinde halka ya da nokta efekti elde etmek için kullanılmaktadır. Bağlama işlemini yaparken kullanılan ipliğin gerginliği, her bir nokta efektinin büyüklüğü, nokta efektlerinin birbiri arasındaki mesafe, her bir bağlanan birimin etrafında ipliğin dönme sayısı boyama aşamasında renk pigmentlerinin emiliminde büyük önem taşımaktadır. Bütün bu etmenler Shibori üzerindeki tasarım, renk dağılımı ve dokuyu etkilemektedir. Bu nedenle kancalar bağlama, ilmikleme gibi shibori üretim süreçlerinde standardizasyon sağlamak için kullanılmaktadır" (Wada, Rice, Barton, 1999: 55).

Resim2:Shibori üretim aşamasında kullanılan metal kanca (Wada, Rice,Barton, 1999: 71).

Shiborilerde kancaların kullanımı özellkle Japonya'da shibori üretim merkezi olan Arimatsu ve Nogaya bölgesindeki atölyelerde kadınlar tarafından seri bir şekilde uygulanmaktadır. Nokta efektli shiboriler çoğunlukla geleneksel Japon giysi formu olan kimonolarda kullanılmaktadır.

Bu bağlama yönteminin en karakteristiği de "Örümcek Ağı" (Spiderweb) ya da "Melek Kanadı" olarak anılan bağlama tekniğidir. Japon dilinde "Hidatori Kumo" olarak adlandırılmaktadır. Bu teknik uygulanan en eski tekniklerden biri olarak kabul edilmektedir.

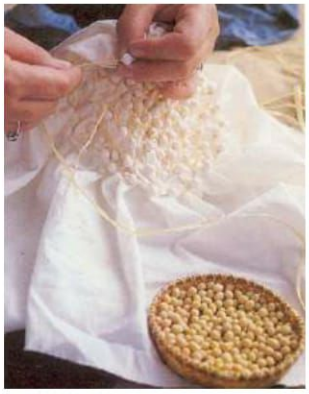
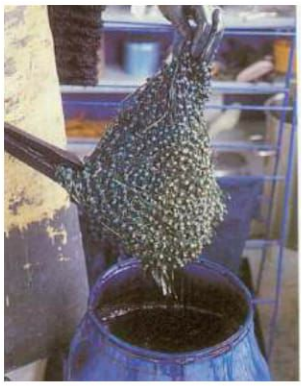

Resim 3: Örümcek Ağı (Spiderweb) Shibori Örneği (Wada, Rice, Barton, 1999: 69).

"Geç Edo döneminde "örümcek ağı" efektli shiboriler Arimatsu ve Narumi bölgelerinde indigo boyalı pamuklu kimonalar çok popüler olmuştur." (Wada, Rice, Barton, 1999: 68)

Bu teknikte uygulama yöntemi metal kancalar yardımıyla bağlanması planlanan yerlerin merkezinden kanca geçirilerek yukarıya kaldırılır (bakınız Resim:3) ve mukavemeti yüksek bir iplikle sıkıca bağlanarak düğümlenir. Bu bağlama işlemi kumaş yüzeyi boyunca sistematik olarak devam ettirilir, daha sonra boyama işlemi yapılır, kurutulur ve 100- 120 C 5-7 dakika ısı fiksajı uygulanır.

Bağlama boyama rezerve yöntemlerinden bir olarak bilinen Plangi tekniği shibori uygulamalarında yaygın olarak kullanılmaktadır. "'Plangi', bağlama boyama rezerve tekniğinin Endonezya dilindeki ismidir. Plangi temel rezerve boyama tekniğidir…. Temel bağlama boyama halka efektidir" (Ercivan, 2017:90). Uygulama yöntemi suya ve neme dayanıklı düğme, küçük çakıl taşı gibi nesnelerin belirlenen desene göre kumaş yüzeyine bağlanarak rezerve edilmesi ve boyanması işlemidir (Bknz Resim 4).

Resim : 4 Plangi Shibori Uygulama Yöntemi (Wells,2000:129)

Plangi boyama yönteminde boyama işleminden sonra kumaş yüzeyine bağlanan küçük çözülerek halka efekti elde edilir. Plangi shibori de ise boyama işleminden sonra kumaş kurutulur ve 100- 120 C 5-7 dakika ısı fiksajı uygulanır, kumaş yüzeyinde rölyef etkisi elde edilir.

Resim 5: Gülcan Batur Ercivan "Cosmos"(Detay) Plangi Shibori

2.El Dikişi Rezerve Yöntemi İle Uygulanan Shibori Teknikler

Japonya'da el dikişi rezerve tekniği ile uygulanan shiborilere, Komasu Shibori" olarak adlandırılmaktadır. Her bir dikiş tekniği farklı yerel isime sahiptir ve farklı varyasyonları ile yeniliğe ve değişime açık olarak gelişmekte ve değişiklik göstermektedir. Uygulama yöntemi kumaş üzerine uygulanacak tasarım göre dikiş teknikleriyle dikilir, ikinci aşamada dikiş iplikleri sıkıca çekilerek, dikilen katmanlar sıkıştırılarak bağlanır. Amaç, bağlama işlemiyle dikiş ipliğiyle sıkıştırılan kumaş kıvrımlarının boya almasını önlemektir. Üçüncü aşamada da kumaş boya banyosuna daldırılarak ya da sadece sıkıştırılan bölgeye dikkatli ve kontrollü bir şekilde boya vererek renklendirilir. Farklı efektler elde etmek, farklı dikiş yöntemiyle değişik uygulamalar yapılmaktadır. Boyama ve kurutma işlemlerinden 100- 120 C geçmemek koşuluyla 5-7 dakika ısı fiksajı uygulanır. Tritik ya da Adire alabere olarak yerel isimlerle adlandırılan dikişli rezerve tekniğindeki uygulamalar iki boyutludur. Japon Komasu Shibori'de ise uygulanan ısı fiksajıyla kumaş üzerinde bulunan teğel dikişleri sökülerek kumaş üzerindeki boyutlu rölyef etkisi elde edilir.

Resim 6: . El Dikişi Uygulanan Dikiş Şeması ve Shibori Örneği (Gunner, 2006:43)

Dikiş tekniği ile uygulanan shiborilerde teknikte çok çeşitli varyasyonları bulunmaktadır. Bunlardan ilki, kumaş katlanarak pililendirilerek üst üstte gelen kumaş katmanları üzerine dikiş uygulanarak dikilen katmanların sıkıştırmasıyla ve boyanma işleminin yapılmasıyla oluşturulmaktadır. Ayrıca kumaş yüzeyinde hem dikiş tekniği hem de bağlama tekniklerinin bir arada kullanılarak zengin kombinasyonlar uygulanmaktadır.

3.Arashi Shibori

Arashi shibori 19 yüzyılın ikinci yarısında Japonya'da Susuki Koneza tarafından geliştirilmiş bir rezerve yöntemidir. Susuki Koneza'nın arashi shibori ile yapmış olduğu buluş ona çok büyük ün kazandırmıştır, hatta arashi shiborilere olan büyük ilgiden dolayı Arimatsu shibori üretim merkezi geleneksel tekstil sanatları açısından çok tanınan bir yer olmuştur.

Resim 7: Arashi Shibori Uygulama Aşamaları.

"Susuki Koneza, ahşap silindir üzerine sararak ve çeşitli sıkıştırma yöntemlerini uygulayarak sayısız denemeler sonucunda Arashi shiboriyi keşfetmiştir. Bu teknik ahşap bir silindir üzerine ince dokunmuş ipek kumaş sarılır. Silindir üzerine üst üstte katmanlar oluşturan kumaş, ince fakat mukavemeti yüksek bir iplikle sıkıca bağlanır, daha sonra ahşap silindir boyunca üst üstte oluşan kumaş katmanları sıkıştırılarak boyama işlemi yapılır ve ısı fiksajı uygulanır. Kurutma işlemi bittikten sonra silindir üzerindeki iplikler çözülür ve pilili efekt elde edilir" (Selby,2012: 26).

Resim 8:Mustafa Kula "OYUN" 2013,Shibori Tekniği; Ödemiş İpeği
120 x 65 x 12 cm

SONUÇ

Shibori geleneksel rezerve boyama yöntemi, yüzyıllardır uygulanan geleneksel bir tekstil sanatıdır. Japon kültürünün simgesi olan shibori, başlangıçta dini sembol anlamlar yüklenen ve geleneksel Japon giysi formu kimonolar da yaygın olarak kullanılmıştır. Shibori Network'ün kurucusu Yoshika Wada uluslararası boyutta organizasyonlar düzenleyerek shibori boyama sanatının tanıtılması ve yaygınlaştırılması için sempozyumlar düzenlemektedir ve shibori kumaşlarını uluslararası platformda tanıtılarak ticari bir meta olarak sürdürülebilirliğinin sağlaması amaçlanmıştır. Bu organizasyonlar shibori tekstil tekniğinin kültürel bir miras olarak gelecek kuşaklara aktarılmasını hedeflemektedir.

KAYNAKÇA

Kitap

GUNNER Janice; "**Shibori For Textile Artists**", Batsford, London, 2006.

WADA Yoshiko Iwamoto, "**Memory On Cloth Shibori Now**", Kodansha International, Ltd., New York, 2002

WADA Yoshika, RICE Mary Kellog, BARTON Jane; "**Shibori The Inventive Art Of Japanese Shaped Resist Dyeing**", Kodansha International, Ltd., Japan, 1999

WELLEJUS Grethe; "**Shibori Resist Dyeing Techniques**", The Publishing House Tommeliden,Denmark1989

Wells, Kate ;"Fabric Dyeing Printing", London, Conran Octopus Ltd. 1997

Makale

ERCİVAN, Batur Gülcan; "Rezerve Boyalı Tekstillerin Gelenekten Modern Tekstil Tasarımları ve Uygulamalarına Dönüşüm Süreci", **Yedi Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi**, Say: 17, İzmir, 2017

SELBY Anne; "A New Tool For Arashi Shibori", **Textile Forum ETN**, Mart 2012/1

SHAPIRO Barbara; " The Ever Widening Vision of Yoshika Iwamoto Wada", **Surface Design, Journal, Surface Design Association**, 2015